



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 32/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. K. a M. K., P., zastúpených B., s. r. o., vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 prvej vety a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Krajským súdom v Prešove pod sp. zn. 4 Co 47/2011 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť Ľ. K. a M. K. o d m i e t a .

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. januára 2012 doručená sťažnosť Ľ. K. (ďalej len „sťažovateľ“) a M. K. (ďalej len „sťažovateľka“, spolu len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 prvej vety a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 4 Co 47/2011. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 5. januára 2012.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia v procesnom postavení žalobcov podali 20. februára 2009 žalobu proti žalovaným 1, 2, 3 a 4 (ďalej aj „žalovaní“) na vyslovenie neplatnosti právnych úkonov, v dôsledku ktorých došlo k prevodu nájomného práva sťažovateľov k družstevnému bytu, ako aj ich práva ako členov družstva odkúpiť byt, ktorý bol predmetom nájmu. Predmetom žaloby bolo vyslovenie neplatnosti nájomnej zmluvy medzi žalovaným 1 a 2 o nájme družstevného bytu zo 6. novembra 2007, nájomnej zmluvy medzi žalovaným 1 a 3 o nájme družstevného bytu z 20. februára 2008, nájomnej zmluvy medzi žalovaným 1 a 4 o nájme družstevného bytu z 5. mája 2008 a kúpnej zmluvy medzi žalovaným 1 a 4 o prevode družstevného bytu zo 6. mája 2008. Okrem toho sťažovatelia požadovali aj určiť, že sú členmi bytového družstva a nájomcami bytu. Ako dôvod neplatnosti sporných právnych úkonov uviedli neplatnosť výpovede z nájmu bytu z 23. apríla 2002, ktorá mala byť daná tým, že výpoveď nebola doručená sťažovateľovi. Účinnosť doručenia výpovede navrhovali sťažovatelia posúdiť ako predbežnú otázku. Sťažovateľ sa o výpovedi z nájmu dozvedel až po 6 rokoch, keď si na byt uplatnil nárok žalovaný 4. Na doručenke s menom a adresou sťažovateľa sa nachádza podpis napodobňujúci podpis sťažovateľa s dodatkom „os“. Na doručenke sa tiež nachádza neidentifikovateľné označenie doručovanej písomnosti skratkou „OPÚ“. Rozsudkom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C 14/2009-187 z 23. septembra 2010 bola žaloba (okrem určenia, že sťažovatelia sú členmi bytového družstva, ktorú časť okresný súd vylúčil na samostatné konanie) zamietnutá. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 Co 47/2011, 4 Co 48/2011, 4 Co 114/2011 z 30. septembra 2011 bol rozsudok okresného súdu potvrdený. Všeobecné sudy odôvodnili svoje rozsudky o zamietnutí žaloby v zásade tým, že na doručovanie výpovede z nájmu bytu je podľa ustanovenia § 710 ods. 3 Občianskeho zákonníka potrebné analogicky použiť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku o doručovaní. Podľa § 46 ods. 2 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku ak nebol adresát zastihnutý, hoci sa zdržuje v mieste doručenia, písomnosť sa doručí inej dospelej osobe bývajúcej v tom istom byte alebo v tom istom dome alebo zamestnanej na tom istom pracovisku, ak je ochotná obstarat' odovzdanie písomnosti. Všeobecné sudy konštatovali, že v konaní sa preukázalo, že v skutočnosti obe doručované výpovede prevzala sťažovateľka, a tým bola naplnená podmienka doručenia výpovede sťažovateľom v zmysle hmotného práva.

Rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu považujú sťažovatelia za hrubý zásah do označených článkov ústavy.

Pri aplikácii ustanovenia § 46 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku na hmotnoprávne doručovanie podľa § 710 ods. 3 Občianskeho zákonníka všeobecné súdy ignorovali skutočnosť, že Občiansky súdny poriadok v žiadnom prípade nepripúšťa falšovanie podpisu adresáta osobou obstarávajúcou náhradné doručenie. Krajský súd dokonca konštatoval, že zo znaleckého posudku vyplýva, že zásielku prevzala a prevzatie svojím podpisom potvrdila sťažovateľka. Tento záver krajského súdu je v hrubom rozpore so zisteným skutkovým stavom vyplývajúcim z tvrdení procesných strán a zo znaleckého posudku. V celom priebehu konania žiaden z účastníkov, ale ani ustanovená znalkyňa nikdy netvrdili, že doručenkou pre sťažovateľa podpísala svojím podpisom sťažovateľka. Na spornej doručenke sa preukázateľne nenachádza podpis „K.“, ale „K.“. Sporné bolo od počiatku len to, či ide alebo nejde o autentický podpis sťažovateľa. Ak sa má na hmotnoprávne doručenie výpovede nájmu bytu použiť procesné ustanovenie upravujúce postup súdu pri doručovaní súdnych zásielok, potom nie je možné akceptovať náhradné doručenie takým spôsobom, že neznáma osoba sfalšuje podpis adresáta. Ak osoba, ktorá žije v spoločnej domácnosti s adresátom, je ochotná obstarat' doručenie zásielky, musí byť z doručenky zrejmé meno a priezvisko tejto osoby, jej podpis a vzťah tejto osoby k adresátovi (napr. označením „manželka“, „syn“ a pod.), aby bolo možné posúdiť všetky okolnosti, ktoré vyžaduje ustanovenie § 46 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku. V žiadnom prípade nie je možné pripustiť výklad založený na predpoklade, že doručenie je účinné, ak osoba ochotná obstarat' odovzdanie zásielky podpíše doručenkou za adresáta napodobnením jeho podpisu. Takýmto postupom by sa poprel samotný zmysel náhradného doručenia a nešlo by o náhradné doručenie, ale o nezákonné predstieranie osobného doručenia.

Ďalej podľa sťažovateľov došlo k tomu, že sa všeobecné súdy nijako nevysporiadali so skutočnosťou, že žalovaný 1 ako prenajímateľ nepreukázal, že zásielky doručené sťažovateľke 26. apríla 2002 boli zásielkami obsahujúcimi výpoveď z nájmu.

Na doručenkách sa nachádza nedefinovateľné označenie „OPÚ“, ktoré však žalovaný 1 nevysvetlil. Chýba akékoľvek označenie, ktoré by aspoň nepriamo identifikovalo obsah zásielky. Táto skutočnosť v spojení s ďalšími dôkazmi vytvára logický celok. Tvrdenie sťažovateľov, že o výpovedi z nájmu nevedeli, sa javí ako nanajvýš pravdepodobné za situácie, keď po údajnom doručení výpovede sťažovatelia pokojne užívali byt celých šesť rokov, pričom žalovaný 1 prijímal od sťažovateľov nielen úhrady spojené s užívaním bytu, ale aj splátky anuity, teda zostatkovej hodnoty členského podielu bytu. Splátku anuity nie je možné požadovať od inej osoby ako člena bytového družstva a súčasne nájomcu družstevného bytu. Ďalším dôkazom dopĺňujúcim logický celok je dohoda o splátkach dlžného nájomného z 2. septembra 2002 uzavretá po údajnom doručení výpovede. V dohode sa konštatuje, že dlžník má právo zaplatiť dlžné nájomné v splátkach, pričom ak by tak neurobil, hrozí mu vypratanie po predchádzajúcom zániku nájmu bytu. Pritom zamestnanec právneho oddelenia žalovaného 1 vypovedal 14. mája 2009, že v prípade dohody o splátkach dlžného nájomného uzavretej po zániku nájmu sa v dohode štandardne uvádzalo, že nájom zanikol. Napriek tomu však v danom prípade predmetná dohoda takéto ustanovenie neobsahuje. Významné je aj „*Oznámenie o objednaní na prejednanie žiadosti o odkúpenie družstevného bytu*“ z 5. februára 2008, v ktorom žalovaný 1 objednáva sťažovateľov na termín 25. február 2008 pre účely prerokovania kúpy bytu. Tento dôkaz vyznieva popri tvrdení o účinnosti výpovede z 23. apríla 2002 doslova absurdne. Za týchto okolností bolo na mieste požadovať od žalovaného 1, aby preukázal, čo vlastne sťažovateľom 26. apríla 2002 doručoval. S touto otázkou sa krajský súd vôbec nevysporiadal, hoci bola namietaná v odvolaní.

Sťažovatelia navrhujú vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 4 Co 47/2011, 4 Co 48/2011, 4 Co 114/2011 s tým, aby bol rozsudok krajského súdu z 30. septembra 2011 zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Domáhajú sa napokon aj náhrady trov konania.

Pred rozhodnutím vo veci samej sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť rozsudku krajského súdu.

Z rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 14/2009-187 z 23. septembra 2010 vyplýva, že ním bola žaloba sťažovateľov zamietnutá. Podľa názoru okresného súdu zo znaleckého posudku z odboru písmaoznactva je nepochybné, že sťažovateľka písomnú výpoveď doručovanú poštou prevzala ako zásielku doručovanú do vlastných rúk 26. apríla 2002. Naproti tomu zo znaleckého posudku, ale aj z výpovede sťažovateľa vyplýva, že zásielka určená sťažovateľovi nebola ním ako adresátom podpísaná. Znalkyňa s vysokou mierou pravdepodobnosti stotožnila podpis adresáta s písmom sťažovateľky. Z vykonaných dôkazov je preto zrejmé, že sťažovateľka prevzala písomnosť aj za sťažovateľa ako svojho manžela. Jej tvrdenie o neprevzatí písomnosti je účelové, pretože pri doručovaní výpovede je postačujúce jeho doručenie formou doporučenej zásielky, ktorá umožňuje prevzatie aj inej dospeléj osobe bývajúcej v tom istom byte, ktorej záujmy nie sú s adresátom protichodné. Treba mať za to, že aj keď doručovanie zásielky do vlastných rúk sa realizovalo v rozpore s poštovým poriadkom, prevzatím písomnosti určenej pre sťažovateľa sťažovateľkou ako jeho manželkou boli splnené podmienky doručenia výpovede aj vo vzťahu k sťažovateľovi. Výpoveď sa takto dostala do sféry dispozície osobe neprítomnej pri doručovaní, a to s hmotnoprávnymi účinkami.

Z odvolania sťažovateľov z 8. novembra 2011 podaného proti rozsudku okresného súdu vyplýva, že namietajú predovšetkým aplikáciu ustanovenia § 46 a § 47 Občianskeho súdneho poriadku na daný prípad. Podľa ich názoru hmotnoprávne doručovanie sa nespravuje Občianskym súdnym poriadkom, keďže ustanovenia § 46 a § 47 Občianskeho súdneho poriadku sa vzťahujú výlučne len na doručovanie vykonávané súdmi, o čo však v danom prípade nešlo. Okrem toho tiež vytýkajú, že žalovaný 1 nepreukázal, že zásielky doručené sťažovateľke boli zásielkami obsahujúcimi výpoveď z nájmu.

Z rozsudku krajského súdu sp. zn. 4 Co 47/2011, 4 Co 48/2011, 4 Co 114/2011 z 30. septembra 2011 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 14/2009-177 z 23. septembra 2010 vo veci samej, ako aj vo výroku o trovách konania vo vzťahu k žalovanému 1. Podľa názoru krajského súdu okresný súd správne zistil skutkový stav veci a vec aj správne posúdil po právnej stránke, pričom krajský súd sa

v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením uvedeným okresným súdom. Okresný súd správne vyhodnotil doručenie výpovede, ako aj účinky doručenia výpovede z nájmu v zmysle ustanovenia § 710 ods. 3 poslednej vety Občianskeho zákonníka, podľa ktorého na doručenie písomnej výpovede z nájmu bytu sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu, pričom poznámka k uvedenému ustanoveniu odkazuje na ustanovenie § 46 Občianskeho súdneho poriadku. Prevzatie zásielky obsahujúcej výpoveď z nájmu bytu z 26. apríla 2002 určenej pre sťažovateľa bolo v konaní preukázané aj záverom znaleckého posudku, z ktorého vyplýva, že zásielku prevzala a prevzatie svojím podpisom potvrdila sťažovateľka. Namietané nesprávne právne posúdenie účinkov doručenia výpovede preto nebolo opodstatnené.

## II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Námietka sťažovateľov, podľa ktorej prevzatie zásielky adresovanej sťažovateľovi zo strany sťažovateľky tak, že táto sa nepodpísala vlastným menom, ale sfaľovala podpis sťažovateľa, nemožno považovať za účinné, nie je prípustná.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, na základe ktorého právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľov mal krajský súd v odvolacom konaní. Zodpovedá skutočnosti, že sťažovatelia odvolanie proti rozsudku okresného súdu skutočne aj podali, avšak teraz uplatňovanú námietku do odvolania nezahrnuli. Inými slovami, sťažovatelia síce z formálneho pohľadu zákonom poskytnutý účinný opravný prostriedok použili, ale z materiálneho hľadiska vzaté tak neurobili, keďže námietku v podanom odvolaní neuplatnili. Preto v rámci aplikácie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy), ktorú ústavný súd vykladá nielen formálne, ale aj materiálne, bolo potrebné dospieť k záveru o nevyužití riadneho opravného prostriedku zo strany sťažovateľov.

Napokon treba v danej súvislosti ešte uviesť, že sťažovatelia ani len netvrdili (tým menej preukazovali), že námietku v podanom odvolaní neuplatnili z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto ani neprichádzal zo strany ústavného súdu do úvahy prípadný postup podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ďalšiu námietku sťažovateľov, podľa ktorej nebolo dostatočným spôsobom preukázané, že zásielka, ktorú sťažovateľka prevzala, obsahovala v sebe výpoveď z nájmu bytu, treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa názoru ústavného súdu namietaný skutkový záver všeobecných súdov sa javí ako dostatočne presvedčivý a vo svetle zistených skutočností ho nemožno označiť za arbitrárny či zjavne neodôvodnený. Nie je preto daný ani dôvod na to, aby ústavný súd

do uvedeného skutkového záveru všeobecných súdov zasiahol. Časová súvislosť medzi dátumom výpovede z nájmu, odovzdaním zásielky na poštovú prepravu a dátumom prevzatia zásielky sťažovateľkou sa javia ako dostatočne presvedčivé. Prinajmenej postačujú na to, aby dôkazné bremeno preukázať, že zásielka v skutočnosti neobsahovala výpoveď z nájmu, zaťažovalo sťažovateľov, a nie žalovaného 1, ako sa nesprávne sťažovatelia nazdávajú.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2012